

รายงานผลการดำเนินงาน

รายงานผลการดำเนินงานของโครงการจัดการความรู้วัฒนธรรมไทใหญ่อย่างยั่งยืน เพื่อรองรับการพัฒนาสู่การเป็นสถาบันไทใหญ่ศึกษา ประจำปี 2554 ในครั้งนี้ มีผลการดำเนินงานแยกเป็น 3 ส่วนตามลำดับ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของโครงการ
- ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงาน
- ส่วนที่ 3 สรุปผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

โครงการจัดการความรู้วัฒนธรรมไทใหญ่อย่างยั่งยืน เพื่อรองรับการพัฒนาสู่การเป็นสถาบันไทใหญ่ศึกษา ประจำปี 2554

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

1. ที่มา

ปัจจุบันประชากรชาวไทใหญ่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ของประเทศต่างๆ ได้แก่ ประเทศจีน รัฐฉานของประเทศพม่า โดยในประเทศพม่าแถบรัฐฉานมีชาวไทใหญ่ประมาณ 3 หรือ 4 ล้านคน ตามเมืองต่างๆ เช่น เมืองนาย,เมืองแสนหวิ, เมืองตอย และเมืองสีป้อ ฯลฯ แต่เนื่องจากประชากรชาวไทใหญ่เหล่านั้นถูกสถานการณ์ทางการเมืองบีบบังคับจนทำให้สูญเสีย อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของตนเองไปบางส่วนเพราะได้อพยพเข้ามาในประเทศไทย เพื่อให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีและหนีจากสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง จนทำให้ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวนชาวไทใหญ่เป็นจำนวนมากเช่นกันคือประมาณร้อยละ 70 ของประชากรทั้งจังหวัด และร้อยละ 80 ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน จึงทำให้เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นแหล่งของชาวไทใหญ่ที่ยังมีความยึดมั่นเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทใหญ่อย่างต่อเนื่อง จนทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดมีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาของชาวไทใหญ่ซึ่งได้อาศัยอยู่มาเนิ่นนานนับร้อยกว่าปี วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนได้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ดำเนินโครงการวิจัยนำร่องพัฒนาระบบฐานข้อมูลแม่ฮ่องสอนเมืองมรดกทางวัฒนธรรมขึ้นในปีงบประมาณ 2551 ผลการวิจัยพบว่าชุมชนชาวไทใหญ่ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสิ่งที่ทรงคุณค่าดั้งเดิมหลายด้านเช่นประเพณีวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ชุมชน ทัศนคติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดนตรี การละเล่น วิถีชีวิต การทำมาหากิน และอื่น ๆ จากผลการวิจัยก็ได้มีการจัดตั้งศูนย์ไทใหญ่ศึกษาขึ้น เพื่อทำหน้าที่ให้เป็นศูนย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านองค์ความรู้ไทใหญ่พร้อมพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ไทใหญ่ศึกษาของประเทศไทย การดำเนินการของศูนย์ที่ผ่านมาเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการประชุมทางวิชาการด้านไทใหญ่ศึกษาแก่ผู้สนใจ ร่วมกับนักวิชาการและปราชญ์ท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เพื่อจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่ และนำไปประยุกต์ใช้องค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างกว้างขวาง รวมถึงการให้บริการข้อมูลเพื่อการสืบค้นแก่นักท่องเที่ยว นักเรียนนักศึกษา และผู้สนใจ สร้างกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ ภาคธุรกิจและองค์กรเอกชน ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่และร่วมพัฒนาเมืองแม่ฮ่องสอนให้เป็นเมืองพิพิธภัณฑ์มีชีวิตผ่านกระบวนการเรียนรู้และฝึกกำลังผ่านการสร้างความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. สภาพปัญหาและความต้องการ

จากการดำเนินการข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับของการรวบรวมองค์ความรู้ที่เรียกว่าความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เท่านั้น ยังขาดความรู้ที่ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) และการจัดการความรู้ไปถึงขั้นการสร้างมูลค่า การพัฒนาเป็นหลักสูตร ตลอดจนการพัฒนากระบวนการสร้างความรู้เป็นชุมชนขึ้น ถ้าปล่อยให้สถานการณ์การจัดการความรู้ที่ใหญ่เกินไปตามครรลองของกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำยที่สุดสิ่งที่ทรงคุณค่าของชาวไทใหญ่ที่กล่าวมาข้างต้นจะไม่หลงเหลือแม้กระทั่งความทรงจำ กลายเป็นสังคมที่ไร้รากเหง้าของตนเอง ไร้ปัญญา หารากเหง้าตนเองเองไม่พบ จะก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมตามมาอย่างมากมาย เพื่อไม่ให้เกิดการสูญหายขององค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนค่านิยมอันดีงามของจังหวัดแม่ฮ่องสอน วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนจึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตไทใหญ่ให้เกิดขึ้น

3. ความเร่งด่วน

ปัจจุบันองค์ความรู้เกี่ยวไทใหญ่ทั้งในรูปของความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ที่ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) กำลังเริ่มมีการสูญสลายในลักษณะของการถูกทำลายด้วยความไม่รู้ การขาดความตระหนัก ของประชาชน นอกจากนั้นปรากฏปัญหาที่สูงอายุก็เริ่มเสียชีวิตไปตามกาลเวลา และสังขารโดยที่ยังไม่มีการถ่ายทอดความรู้ที่ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) ที่เก็บสะสมไว้ทั้งชีวิตออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้ไทใหญ่อย่างครบวงจร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศูนย์ไทใหญ่ศึกษาให้เป็นสถาบันไทใหญ่ศึกษา
2. เพื่อค้นหาศักยภาพ รวบรวม ประมวลผล และจัดระบบองค์ความรู้ ด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของชาวไทใหญ่
3. เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงความรู้ แลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ และนำความรู้ไปสร้างมูลค่าทางวัฒนธรรม

เป้าหมายและผลลัพธ์

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ
 - 1.1 มีแผนยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ โดยประชาชนและทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมสำหรับใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาศูนย์ไทใหญ่
 - 1.2 มีการรับฟังความคิดเห็นและดำเนินโครงการแบบมีส่วนร่วมผ่านช่องทางดังนี้
 - เว็บไซต์

- กล่องรับฟังความคิดเห็น
 - การจัดประชุม/การประชุมกลุ่ม
 - มีการเสนอโครงการรับฟังความคิดเห็นให้ผู้บริหารทราบ
 - มีการจัดทำสรุปการรับฟังความคิดเห็น
- 1.3 มีการรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการศูนย์ไทใหญ่ศึกษา
- นำเสนอความก้าวหน้าในการดำเนินงานต่อคณะกรรมการศูนย์ฯ ทุก 2 เดือน
 - นำเสนอความก้าวหน้าในการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสภาฯ ทุกเดือน
 - นำเสนอความก้าวหน้าในการดำเนินงานในเว็บไซต์ทุกครั้ง
- 1.4 มีรายงานสรุปผลการดำเนินงานตลอดทั้งปี โดยประกอบด้วยวัตถุประสงค์/ผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะ ตามตัวชี้วัดด้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จำนวน 1 เล่ม
- 1.5 จัดประชุมคณะกรรมการศูนย์ไทใหญ่ เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่ และ รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน จำนวน 6 เรื่อง
- 1.6 มีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับไทใหญ่ ได้แก่ เว็บไซต์ แผ่นพับ รายการวิทยุ ฯลฯ
- 1.7 จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับไทใหญ่ จำนวน 1 ครั้ง
- 1.8 ศึกษาดูงานทางด้านวัฒนธรรมไทใหญ่/ไทลื้อ จำนวน 2 ครั้ง
- 1.9 จัดทำหลักสูตรด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทใหญ่ จำนวน 10 หลักสูตร
- 1.10 จัดฝึกอบรมจากหลักสูตรด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทใหญ่ที่ได้จัดทำขึ้น จำนวน 5 หลักสูตร
- 1.11 จัดประชุมหรือกิจกรรมร่วมกับชุมชน จำนวน 4 ครั้ง
- 1.12 รวบรวมเครื่องมือ/เครื่องใช้ของชาวไทใหญ่ จำนวน 20 ชิ้น
- 1.13 แปลเอกสารตำราของชาวไทใหญ่ จำนวน 10 เรื่อง
2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ
- 2.1 ร้อยละ 80 ของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโครงการศูนย์ไทใหญ่ศึกษา
- 2.2 ร้อยละ 80 ของวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนมีความสำเร็จในการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
- 2.3 ร้อยละ 80 ของชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเพณีวัฒนธรรมของตนเอง
- 2.4 ร้อยละ 80 ของวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนได้แนวทางในการปรับปรุง พัฒนากลไก ระบบ รูปแบบการปฏิบัติราชการและการบริหารงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น
- 2.5 ร้อยละ 80 ของประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารไทใหญ่ ในการพัฒนาศูนย์ให้เป็น ศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับไทใหญ่
- 2.6 ร้อยละ 90 ของคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้องมีองค์ความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่

กลุ่มเป้าหมาย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1. กลุ่มเป้าหมาย

- 2.1 ผู้นำชุมชน/กลุ่มในชุมชน
- 1.2 ประชาชนชาวบ้าน/ภูมิปัญญา
- 1.3 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
- 1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียง)
- 1.5 เยาวชน
- 1.6 ผู้ประกอบการ
- 1.7 องค์กรพัฒนาเอกชน
- 1.8 โรงเรียนและสถาบันการศึกษา
- 1.9 วัดและศาสนสถาน

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- 2.1 ประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 2.2 นักเรียนนักศึกษา
- 2.3 ผู้ประกอบการ
- 2.4 หน่วยงานภาครัฐ
- 2.5 นักท่องเที่ยว

กระบวนการและวิธีการที่ใช้ในการรับฟังความคิดเห็น

ในการดำเนินโครงการเน้นการสร้างทางเลือกที่หลากหลายแก่ประชาชนโดยใช้กระบวนการวิธีการที่หลากหลายรูปแบบในการใช้รับฟังความคิดเห็นดังนี้

- 3.1 การสัมภาษณ์ระดับลึก
- 3.2 การสนทนากลุ่ม
- 3.3 การประชุมอย่างไม่เป็นทางการ
- 3.4 การประชุมแบบเป็นทางการ
- 3.5 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- 3.6 การทบทวนเอกสารทุติยภูมิ
- 3.7 การจัดเวทีเสวนาและอภิปรายระดับชุมชนและระดับสาธารณะ
- 3.8 การจัดเวทีผู้เชี่ยวชาญร่วมกับเวทีเสวนาระดับต่างๆ
- 3.9 การจัดรายการวิทยุ

3.10 จัดศึกษาดูงานในมณฑลยูนนานเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทใหญ่/ไทลื้อ

3.11 การจัดทำเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นโดยตรงผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์
โทรศัพท์และโทรสาร

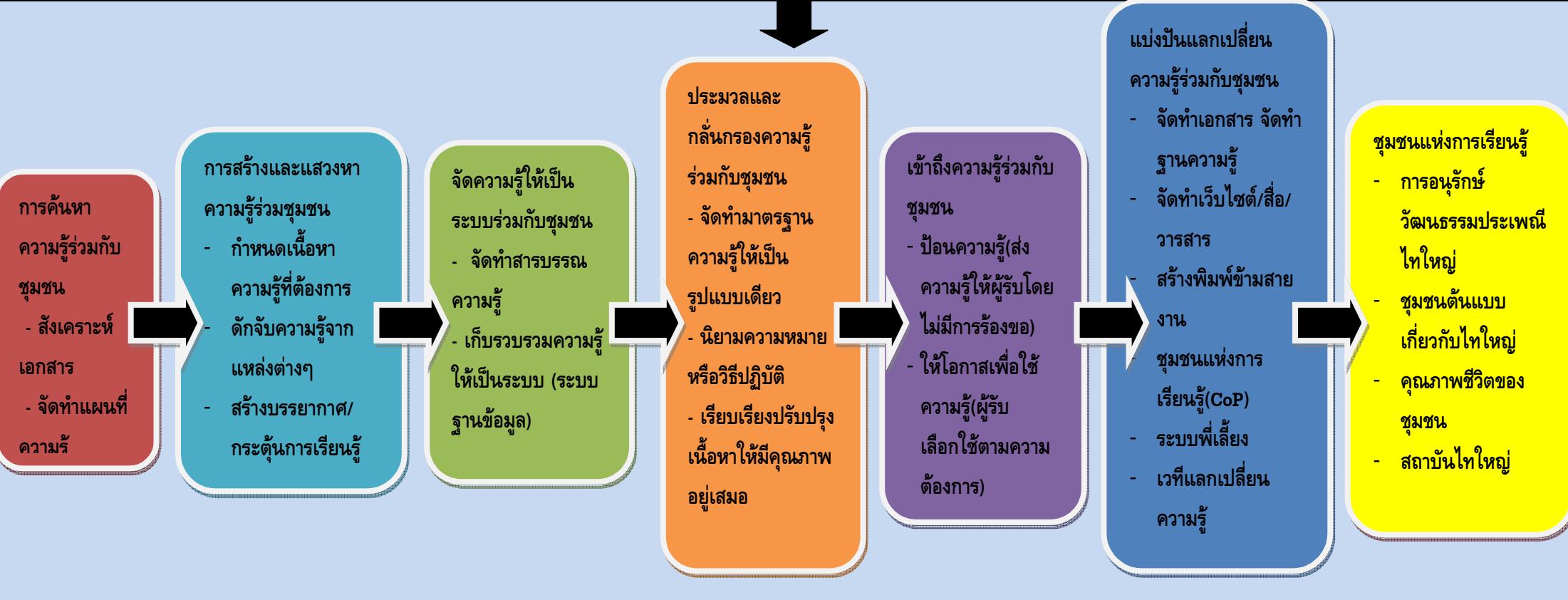
วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. เสนอแผนงานโครงการให้คณะกรรมการสภาให้ความเห็นชอบ
2. ปรับปรุงคณะทำงานของศูนย์ไทใหญ่ศึกษา
3. ประชาสัมพันธ์โครงการผ่านช่องทางต่างๆได้แก่ เว็บไซต์ วิทยุ แผ่นพับ กล้องรับฟังความคิดเห็น
4. จัดประชุมนำเสนอผลการดำเนินงาน
5. จัดประชุมสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับไทใหญ่
6. แปลเอกสารตำราเกี่ยวกับไทใหญ่
7. จัดซื้อหนังสือเกี่ยวกับไทใหญ่และด้านสังคมศาสตร์วัฒนธรรม
8. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมไทใหญ่
9. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
10. ประชุมสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับไทใหญ่ 1 ครั้ง
11. จัดประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตรด้านวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทใหญ่
12. ประชุมออกแบบจำลองหรือผังแม่บทของศูนย์ไทใหญ่ศึกษา
13. จัดทำเอกสารเผยแพร่
14. ตกแต่งห้องศูนย์ไทใหญ่ศึกษา
15. ศึกษาดูงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทใหญ่/ไทลื้อในมณฑลยูนนาน
16. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินโครงการโดยระบบการจัดการความรู้

โครงสร้างการบริหารจัดการและกลไกการบริหารจัดการของวิทยาลัยชุมชนเพื่อการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรม

สถานที่และระยะเวลาดำเนินการ

วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน (อาคารดงรัก)

ระยะเวลาดำเนินการคือเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2554

ผู้รับผิดชอบโครงการ ศูนย์ไทใหญ่ศึกษา วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน

งบประมาณในการดำเนินงาน รับการสนับสนุนจากสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จำนวน 750,000 บาท (เจ็ดแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

การประเมินผล

1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจากชุมชน
2. นิเทศติดตามผลการดำเนินงานทุก ๆ เดือน
3. ประชุมติดตามความก้าวหน้าของงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตและอื่นๆ เกี่ยวกับไทใหญ่อย่างเป็นระบบ
2. ทำให้เกิดการสืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และอื่นๆ เกี่ยวกับไทใหญ่ โดยมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
3. มีรูปแบบ แนวทางหรือกลไกในการพัฒนาศูนย์ไทใหญ่ให้เป็นสถาบันไทใหญ่ศึกษาที่ประกอบด้วยข้อมูลที่ทรงคุณค่าด้านต่างๆ ของชาวไทใหญ่
4. ประชาชน นักศึกษา ผู้สนใจ และนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยว สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต คติความเชื่อ การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาหารพื้นเมือง อุปกรณ์เครื่องใช้ การละเล่นพื้นเมือง งานประเพณี ดนตรี เครื่องดนตรี ภาษาและการสื่อสาร ที่มีอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และบริเวณใกล้เคียง